

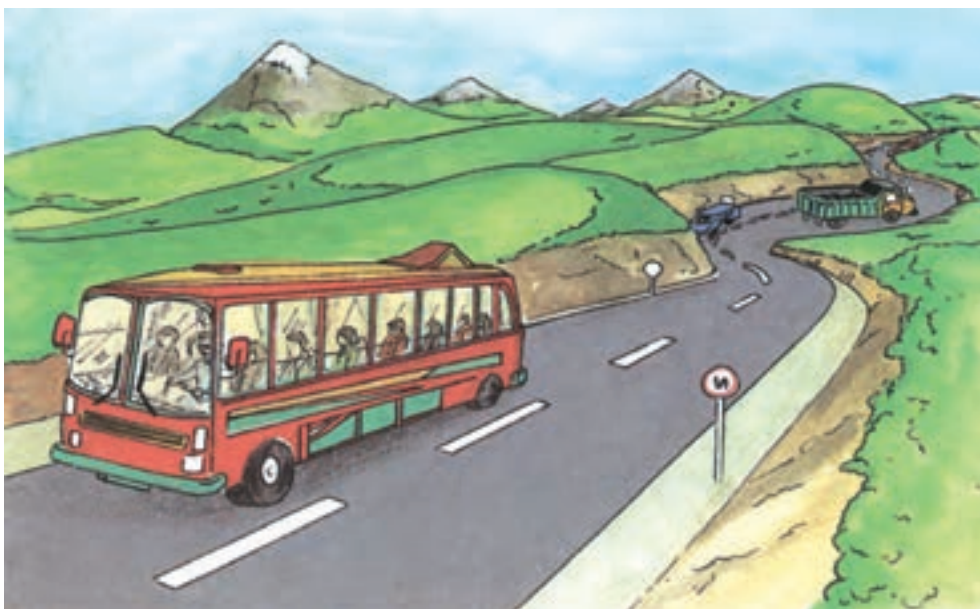
راه‌ها و وسایل نقلیه

در زمان‌های قدیم، اتومبیل، قطار و هواپیما وجود نداشت. مردم برای مسافرت یا بردن کالا به جاهای دیگر از اسب، شتر و گاری استفاده می‌کردند. مسافران گاهی چندین ماه در راه بودند تا به مقصد برسند. جاده‌ها در آن زمان خاکی و نامناسب بود. مردم در طول راه، سختی زیادی می‌کشیدند تا به مقصد برسند.

امروزه مردم برای مسافرت و جابه‌جا کردن بار و کالاهای خود از وسایل مختلف استفاده می‌کنند. مانند اتومبیل، قطار، هواپیما و کشتی.

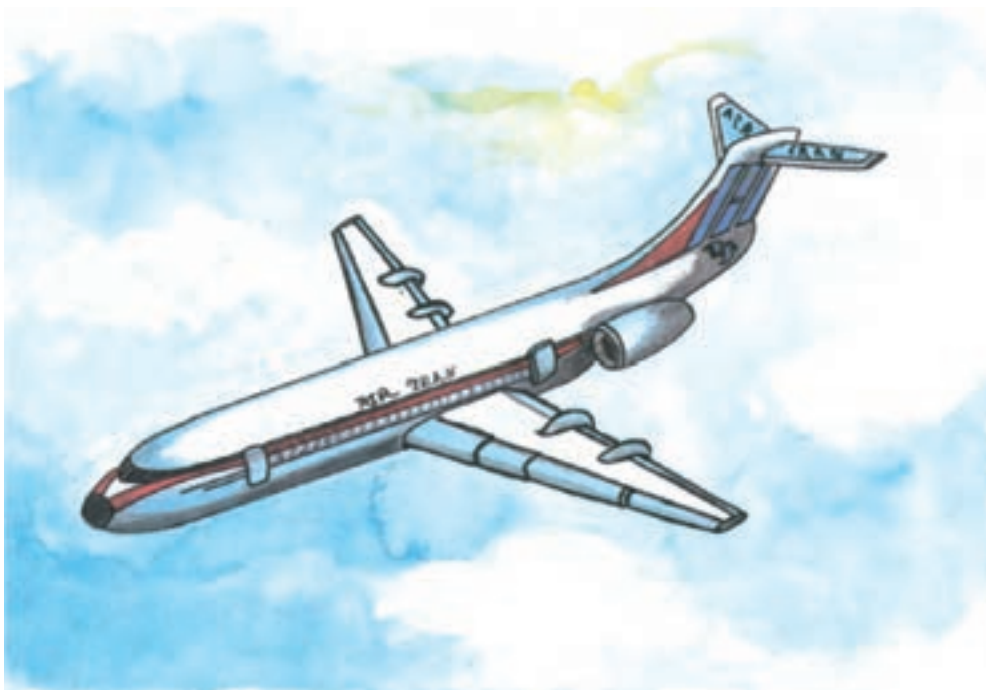

بین شهرها جاده‌های زیادی ساخته شده است. مردم می‌توانند به راحتی سفر کنند و بارهای خود را جابه‌جا کنند.

از قطار برای سفر و جابه‌جا کردن بار استفاده می‌کنیم. مترو، قطار برقی است که در راه‌های زیرزمینی حرکت می‌کند. در شهرهایی که مترو وجود دارد، مردم برای رفتن از جایی به جای دیگر از آن استفاده می‌کنند.

بعضی از کالاها، با هواپیما از راه هوایی جابه جا می شوند. بعضی از مردم هم برای مسافرت از هواپیما استفاده می کنند.

بعضی از کالاها، با کشتی از راه دریا (راه آبی) جابه جا می شوند. گاهی از کشتی برای مسافرت هم استفاده می شود.

- ۱- در زمان های قدیم مردم برای مسافرت از چه وسایلی استفاده می کردند؟
- ۲- امروزه مردم برای مسافرت و جابه جا کردن کالاهای خود از چه وسایلی استفاده می کنند؟
- ۳- وسیله ی مسافرت از راه آبی چیست؟
- ۴- با چه وسیله ای از راه های هوایی مسافرت می کنیم؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید.

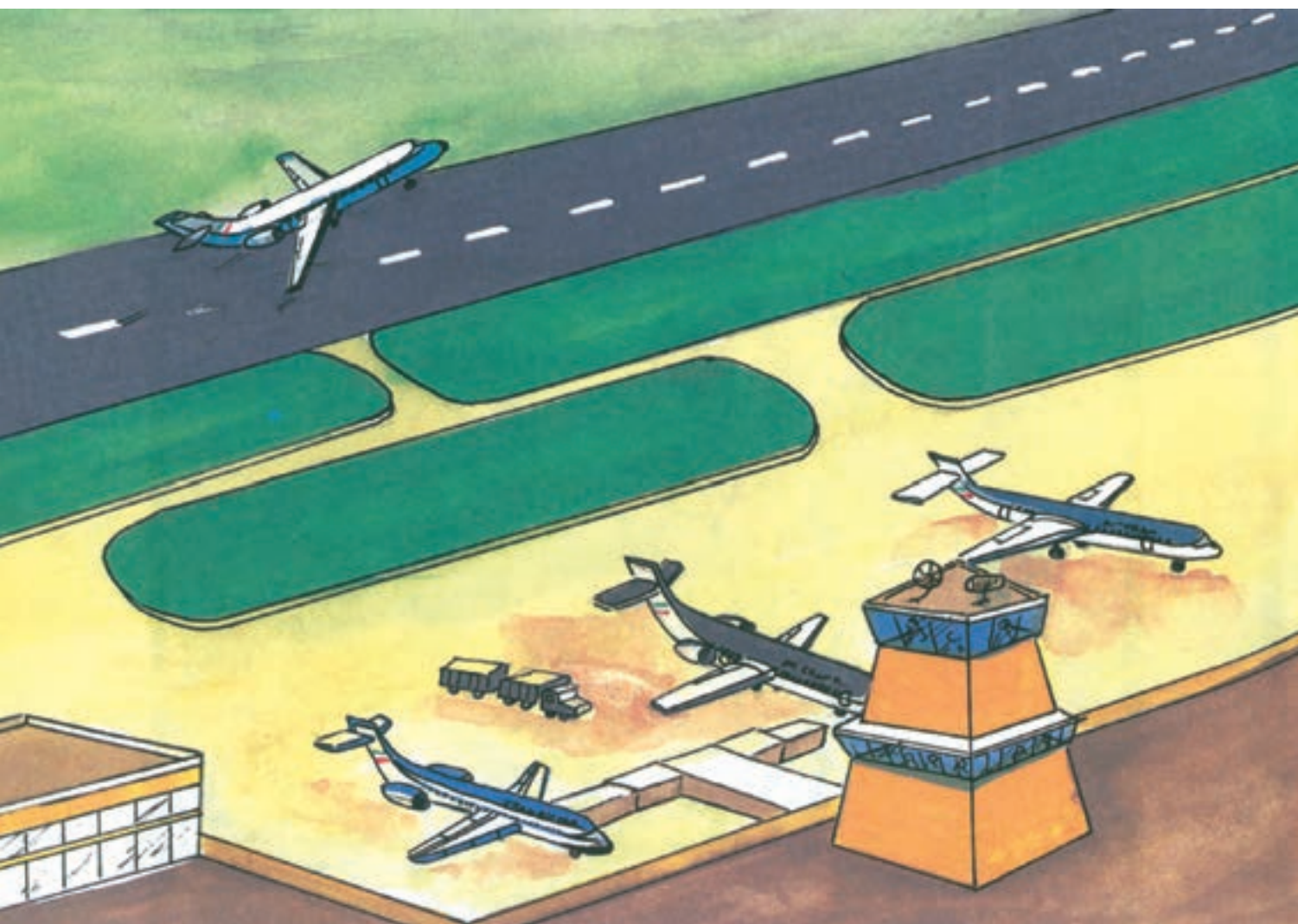
نامناسب   به راحتی

- ۱- در زمان قدیم جاده ها خاکی و ..... بود.
- ۲- امروزه جاده های زیادی ساخته شده است و مردم می توانند ..... سفر کنند.

تهران

نام من امیر است. تابستان امسال، من برای اولین بار سوار هواپیما شدم. من و پدرم می‌خواستیم برای دیدن مادر بزرگ به تهران برویم. تهران مرکز کشور ما ایران است. وقتی هواپیما به زمین نشست، پدر گفت: این جا فرودگاه مهرآباد است. فرودگاه زمین صاف و بسیار بزرگی است که هواپیما از آن جا پرواز می‌کند یا در آن جا به زمین می‌نشیند.

فرودگاه مهرآباد یکی از بزرگ‌ترین فرودگاه‌های ایران است و در تهران قرار دارد.

از فرودگاه بیرون آمدیم و با تاکسی به طرف خانه‌ی مادر بزرگ حرکت کردیم. در راه میدان زیبا و بزرگی را دیدیم. پدر گفت: نام این میدان آزادی است. میدان آزادی روزهای خوب انقلاب اسلامی را به یاد من می‌آورد.

میدان آزادی یکی از مکان‌هایی بود که مردم برای نشان دادن مخالفت خود با شاه در آن جا جمع می‌شدند. انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی به پیروزی رسید.

من به صحبت‌های پدر فکر کردم و با خود گفتم: چرا مردم ایران با شاه مبارزه کردند؟ در این فکر بودم که به خانه‌ی مادر بزرگ رسیدیم. مادر بزرگ از دیدن ما بسیار خوش حال شد.

- ۱- مرکز کشور ایران کدام شهر است؟
- ۲- فرودگاه مهرآباد در کدام شهر قرار دارد؟
- ۳- انقلاب اسلامی ایران در چه تاریخی به پیروزی رسید؟

با استفاده از کلمه‌های زیر در جای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید:

فرودگاه   مخالفت

- ۱- هواپیما از ..... پرواز می‌کند یا در آن جا به زمین می‌نشیند.
- ۲- مردم برای ..... با شاه در میدان آزادی جمع می‌شدند.

تمرین

به نقشه‌ی ایران نگاه کنید.
استان تهران را پیدا کنید و رنگ کنید.

روز جمهوری اسلامی

در خانه‌ی مادر بزرگ از پدر پرسیدم: چرا مردم ایران انقلاب کردند؟ پدر گفت: سال‌ها قبل شاه ستم‌گری به نام محمدرضا پهلوی در ایران زندگی می‌کرد. در آن زمان دستورات دین اسلام در کشور اجرا نمی‌شد. مردم به رهبری امام خمینی با شاه مبارزه کردند. شعار مردم «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» بود. مردم بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در دهم و یازدهم فروردین سال ۱۳۵۸ پای صندوق‌های رأی رفتند و به جمهوری اسلامی رأی دادند.

به فرمان امام خمینی دوازدهم فروردین روز جمهوری اسلامی نامیده شد.

ما هر سال این روز بزرگ را جشن می‌گیریم.

- ۱- در زمان انقلاب شعار مردم ایران چه بود؟
- ۲- روز جمهوری اسلامی چه روزی است؟
- ۳- دوازدهم فروردین به فرمان چه کسی روز جمهوری اسلامی نامیده شد؟

با استفاده از کلمه‌های زیر، در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

انتخاب   دین اسلام

- ۱- در زمان شاه دستورات . . . . . در کشور اجرا نمی شد.
- ۲- مردم حکومت جمهوری اسلامی را . . . . . کردند.

سرود جمهوری اسلامی را در مدرسه اجرا کنید:

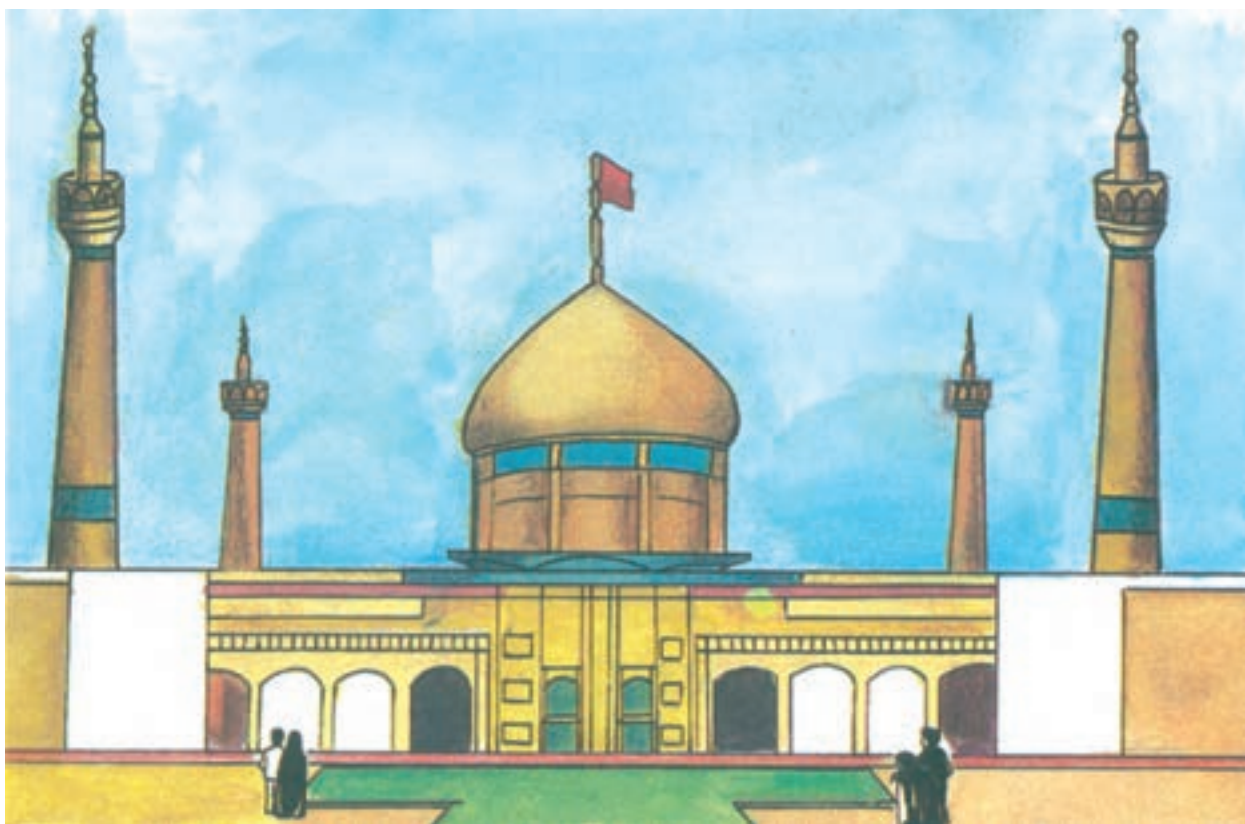
سرزد از افق مهر خاوران
فروغ دیده‌ی حق باوران
بهمن، فرّایمان ماست
پیامت ای امام
استقلال، آزادی، نقش جان ماست
شہیدان، پیچیده در گوش زمان
فریادتان
پاینده مانی و جاودان
جمهوری اسلامی ایران

بهشت زهرا

در یکی از روزها به همراه مادر بزرگ به حرم امام خمینی و آرامگاه شهدا در بهشت زهرا رفتیم.

حرم امام خمینی بسیار بزرگ و زیبا بود و مردم زیادی برای زیارت به آن جا آمده بودند. از پدرم پرسیدم، حالا که امام خمینی از دنیا رفته است، چه کسی رهبر مردم ایران است؟

پدر گفت: بعد از امام خمینی، آیت . . . خامنه‌ای رهبر مردم ایران شده است.

بعد از زیارت حرم به آرامگاه شهدا در بهشت زهرا رفتیم. پدرم گفت: جوانان زیادی برای پیروزی انقلاب در راه خدا جان خود را از دست دادند و شهید شدند. ما باید قدر فداکاری‌های آنان را بدانیم و همیشه به یاد آن‌ها باشیم و راه آن‌ها را ادامه بدهیم. هوا کم‌کم تاریک می‌شد. ما بهشت زهرا را ترک کردیم و به طرف خانه‌ی مادر بزرگ به راه افتادیم. اتومبیل‌های زیادی در خیابان رفت و آمد می‌کردند. فاصله‌ی خانه‌ی مادر بزرگ تا بهشت زهرا زیاد بود به همین دلیل ما مدت زیادی در راه بودیم تا به خانه‌ی مادر بزرگ رسیدیم.

- ۱- حرم امام خمینی و آرامگاه شهدای انقلاب اسلامی در کجا قرار دارد؟
- ۲- بعد از رحلت امام خمینی چه کسی رهبر مردم ایران شد؟
- ۳- چرا جوانان ما شهید شدند؟

کوه‌های البرز

روز پنجشنبه صبح زود از خواب بیدار شدیم . به همراه پدرم به طرف کوه‌های البرز به راه افتادیم . قسمتی از کوه‌های البرز در شمال تهران قرار دارد . وقتی از کوه بالا رفتیم ، به پایین نگاه کردم . درختان و خانه‌های پایین کوه کوچک تر دیده می شدند . در راه کمی استراحت کردیم و بعد به راه خود ادامه دادیم . پدر گفت : کوه‌های البرز قله‌های زیادی دارد . بلندترین آن‌ها قله‌ی دماوند است .

به بلندترین جای کوه قله می گویند .

وقتی از کوه پایین می آمدیم از کنار یک رودخانه‌ی پر آب گذشتیم .

از پدر پرسیدم: از آب رودخانه‌ها چه استفاده‌ای می‌توانیم بکنیم.
پدر جواب داد: از آب رودخانه‌ها برای آبیاری زمین‌های کشاورزی استفاده می‌کنیم.
جلوی بعضی از رودها دیوارهای محکم و بلندی ساخته‌اند که به آن سد می‌گویند.
سد از هدر رفتن آب رودخانه‌ها جلوگیری می‌کند.
از آب سد برای کشاورزی و تهیه‌ی آب آشامیدنی مردم شهر استفاده می‌شود.

سدّ امیرکبیر یکی از بزرگ‌ترین سدّهای ایران است. سدّ امیرکبیر در
نزدیک تهران قرار دارد.

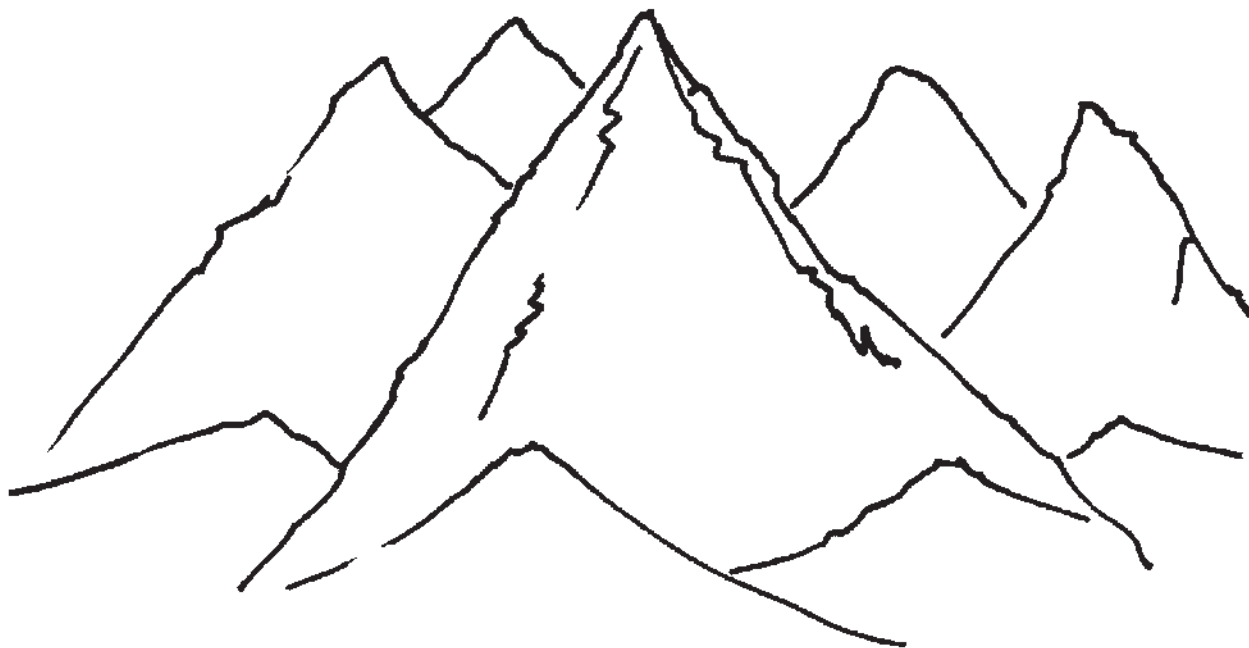

پرسش

- ۱- کوه‌های البرز در کدام طرف تهران قرار دارد؟
- ۲- قلّه چیست؟
- ۳- بلندترین قلّه‌ی کوه‌های البرز چه نام دارد؟
- ۴- سد چیست؟
- ۵- سدّ امیرکبیر در کجا قرار دارد؟
- ۶- از آب سد چه استفاده‌ای می‌کنیم؟

تمرین

قلّه‌ی کوه‌ها را رنگ کنید.

امیر کبیر

در نزدیکی خانه‌ی مادر بزرگ ساختمان قدیمی و بزرگی قرار داشت .
این ساختمان قدیمی ، مدرسه‌ی دارالفنون است . مادر بزرگ می گوید: مدرسه‌ی دارالفنون سال‌ها پیش به دستور امیر کبیر ساخته شده است .
امیر کبیر مرد بزرگی بود . او کارهای زیادی برای کشور ایران انجام داد و به مردم ایران خدمت کرد .

امیر کبیر در زمان ناصرالدین شاه زندگی می کرد . در آن زمان ، ناصرالدین شاه پادشاه ایران بود . او به مردم ظلم می کرد و ثروت‌های ایران را به کشورهای دیگر می بخشید .
امیر کبیر با این کارهای شاه مخالفت می کرد و نمی گذاشت ناصرالدین شاه به مردم ظلم کند .

چون امیر کبیر همیشه به فکر کشور و مردم ایران بود ناصرالدین شاه دستور داد او را به قتل برسانند . امیر کبیر در حمام فین کاشان به دست مأموران ناصرالدین شاه کشته شد .
همه‌ی مردم ایران امیر کبیر را دوست دارند و کارهای خوب او را از یاد نمی برند .

- ۱- امیرکبیر در زمان کدام پادشاه زندگی می کرد؟
- ۲- نام مدرسه ای که امیرکبیر ساخت ، چه بود؟
- ۳- امیرکبیر در کجا و به دستور چه کسی به قتل رسید؟
- ۴- چرا ناصرالدین شاه امیرکبیر را به قتل رساند؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید .

کارهای خوب   دشمنان

- ۱- امیرکبیر دیگر اجازه نداد که ..... ثروت های ایران را به خارج ببرند .
- ۲- همه ی مردم ایران امیرکبیر را دوست دارند و ..... او را از یاد نمی برند .

رئیس جمهور

صبح روز جمعه بود. پدر گفت: امروز ما برای انتخاب رئیس جمهور به محل رأی گیری می رویم. من پرسیدم. رئیس جمهور کیست؟
پدر پاسخ داد: همان طور که یک مدرسه احتیاج به مدیر دارد، یک کشور هم باید مدیر داشته باشد. رئیس جمهور مدیر یک کشور است.
من پرسیدم: رئیس جمهور چگونه انتخاب می شود؟
پدر پاسخ داد: رئیس جمهور با رأی مردم انتخاب می شود.

در ایران مردم رئیس جمهور را برای مدت ۴ سال انتخاب می کنند.

من با پدرم برای رأی به محل رأی گیری رفتیم.
پدر رأی خود را نوشت و به صندوق انداخت. اما من نمی توانستم رأی بدهم. زیرا
سن من کم تر از ۱۶ سال بود. کسانی می توانند رأی بدهند که سن آنها بالاتر از ۱۶ سال
باشد.

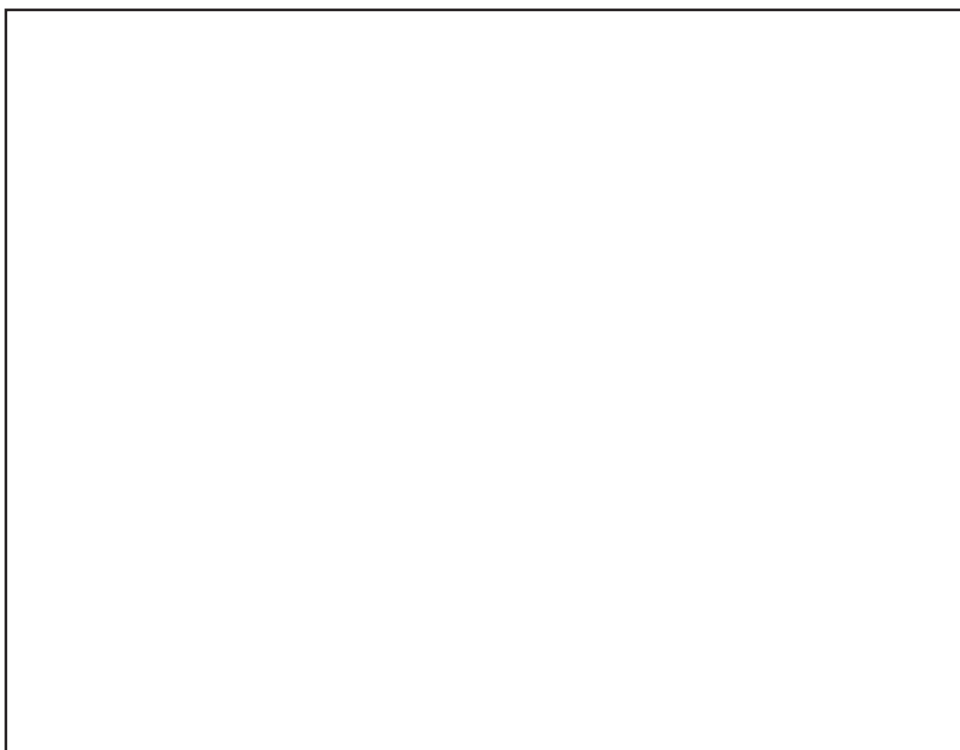

پرسش

- ۱- در ایران رییس جمهور برای مدّت چند سال انتخاب می شود؟
- ۲- از چه سنی می توان رأی داد؟

تمرین

نام رییس جمهور فعلی ایران چیست؟
عکسی از رییس جمهور فعلی ایران در کادر زیر بچسبانید.

همسایه‌های ایران

نام کشور ما ایران است. ایران خانه‌ی ما ایرانیان است. همان‌طور که در کنار خانه‌های خود همسایه‌های زیادی داریم. کشور ما هم همسایه‌هایی دارد.

به کشورهایی که در کنار ایران قرار دارند، همسایه‌های ایران می‌گوییم.

هریک از همسایه‌های ایران زبان، دین و پرچم مخصوص به خود دارند. به نقشه‌ی زیر نگاه کنید. این نقشه، همسایه‌های ایران را نشان می‌دهد.

در شمال ایران کشورهای ترکمنستان، جمهوری آذربایجان و ارمنستان قرار دارد.

کشورهای افغانستان و پاکستان در شرق ایران قرار دارد.

در غرب ایران کشورهای ترکیه و عراق قرار دارد.

پرسش

- ۱- نام کشور ما چیست؟
- ۲- به کشورهایی که در کنار ایران قرار دارند چه می‌گوییم؟

به نقشه نگاه کنید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

- کشورهای را که در شمال ایران قرار دارند، نام ببرید.
- در غرب ایران چه کشورهایی قرار دارد؟
- کشورهای که از شرق با ایران همسایه هستند کدامند؟

کشور عراق

همان طور که در درس قبل خواندیم ، عراق یکی از کشورهای همسایه ایران است . این کشور در غرب ایران قرار دارد .

در سال ۱۳۵۹ ، ارتش عراق به ایران حمله کرد . جنگ ایران و عراق از استان خوزستان شروع شد . مردم ایران هشت سال با دشمن جنگیدند . مردم شجاع ما توانستند به کمک هم دشمن را از ایران بیرون کنند .

مرکز کشور عراق شهر بغداد است. مردم این کشور مسلمان هستند و به زبان عربی صحبت می کنند.

نجف و کربلا از شهرهای زیارتی کشور عراق هستند. حرم و آرامگاه حضرت علی(ع) در شهر نجف و حرم امام حسین(ع) در شهر کربلا قرار دارد.

حرم حضرت علی (ع) در نجف

حرم امام حسین (ع) در کربلا

- ۱- کشور عراق در کدام قسمت ایران قرار دارد؟
- ۲- جنگ ایران و عراق در چه سالی شروع شد؟
- ۳- جنگ ایران و عراق چند سال طول کشید؟
- ۴- مرکز کشور عراق کدام شهر است؟
- ۵- دین مردم عراق چیست؟
- ۶- حرم حضرت علی (ع) در کدام شهر عراق قرار دارد؟
- ۷- حرم امام حسین (ع) در کدام شهر عراق قرار دارد؟

با استفاده از کلمه‌های زیر، در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

نجف و کربلا عربی

- ۱- مردم عراق به زبان ..... صحبت می‌کنند.
- ۲- ..... از شهرهای زیارتی کشور عراق هستند.

تمرین

- به نقشه‌ی زیر نگاه کنید و کشور عراق را پیدا کنید و رنگ کنید.
- نام مرکز کشور عراق را در جای خالی روی نقشه بنویسید.

کره‌ی زمین

مهناز در حال تماشای برنامه‌ی تلویزیون بود. تلویزیون تصویرهایی از دریا و جنگل را نشان می‌داد. مهناز از پدر پرسید: این دریاها و جنگل‌ها کجا هستند؟ پدر گفت: زمینی که ما در آن زندگی می‌کنیم خیلی بزرگ است. روی زمین، دریا، کوه و جنگل‌های زیادی وجود دارد.

زمین مانند یک توپ گرد است و ما به آن کره‌ی زمین می‌گوییم.

روی کره‌ی زمین کشورهای زیادی وجود دارد.

به تصویر زیر نگاه کنید.

این تصویر یک کره ی جغرافیایی را نشان می دهد. کره ی جغرافیایی شکل کوچکی از کره ی زمین است. ما می توانیم روی کره ی جغرافیایی کشورها و دریاها را پیدا کنیم. آیا می توانید کشور ایران را روی کره ی جغرافیایی پیدا کنید؟

۱- زمین چه شکلی دارد؟

۲- روی کره ی زمین چه جاهایی وجود دارد؟

۳- ما از کره ی جغرافیایی چه استفاده ای می کنیم؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید .

کره ی جغرافیایی   کشورهای

- روی کره ی زمین ..... زیادی وجود دارد .

- ..... شکل کوچکی از کره ی زمین است .

تصمیمی برای آینده

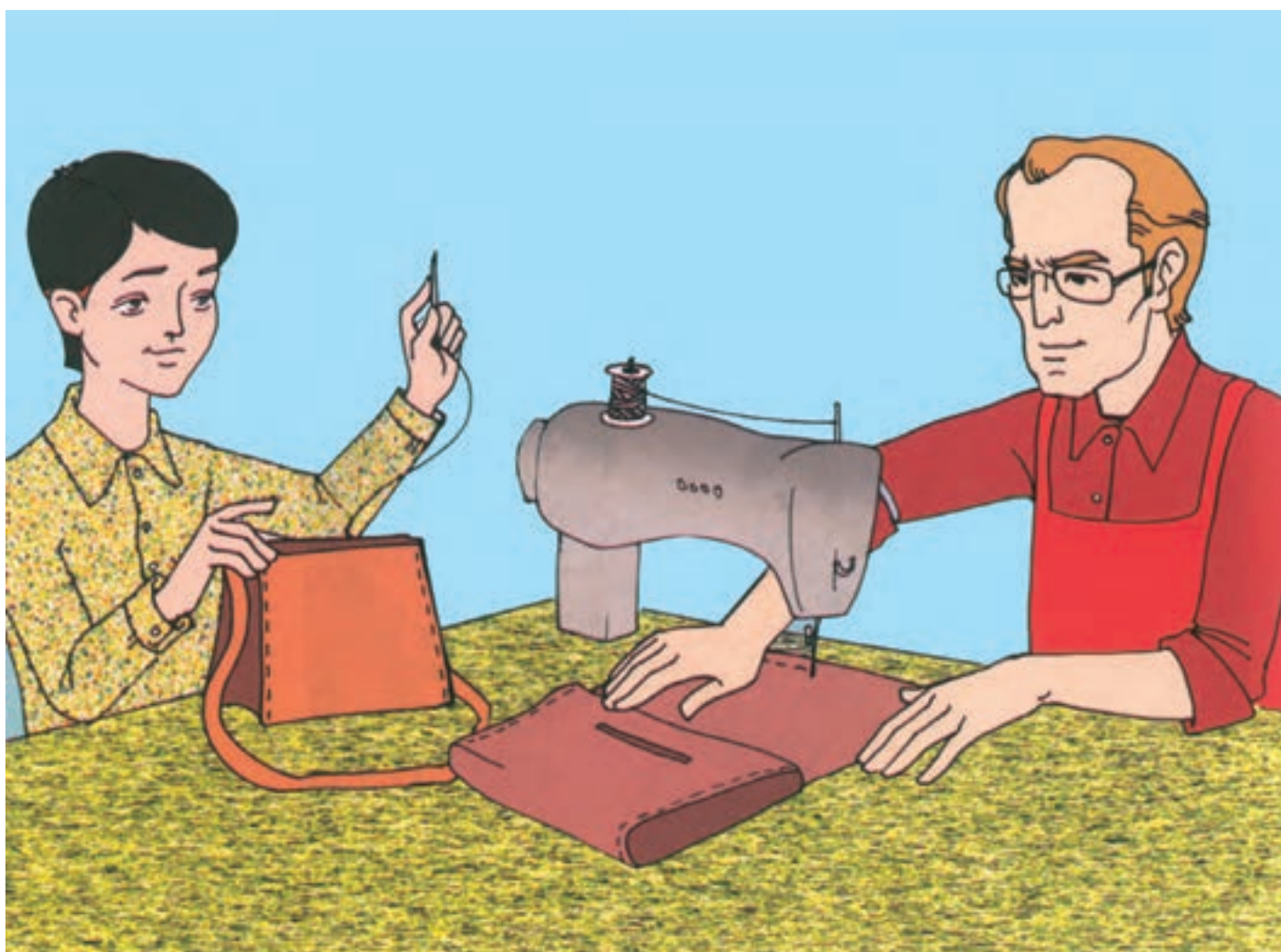
آخرین روزهای سال تحصیلی بود. آموزگار کلاس پنجم به دانش آموزان گفت: بچه ها، به زودی سال تحصیلی به پایان می رسد و شما باید برای آینده ی خود تصمیم بگیرید. آیا در این مورد فکر کرده اید؟

مجید گفت: من می خواهم بعد از پایان کلاس پنجم، تحصیلات خود را در مدرسه ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای ادامه بدهم.

امیر گفت: برادر من یک کارگاه قالی بافی دارد. من می خواهم در آن جا قالی بافی یاد بگیرم.

علی رضا گفت: در نزدیکی خانه‌ی ما یک مغازه‌ی کیف دوزی است. در آن جا با چرم کیف‌های زیبایی می‌دوزند. من می‌خواهم دوختن کیف را یاد بگیرم.

آموزگار گفت: بله بچه‌ها، بعضی از شما می‌توانید بعد از پایان کلاس پنجم به دوره‌ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه‌ای بروید. در آن‌جا کارهای مختلفی مانند حصیربافی، نجاری و قالی‌بافی آموزش می‌دهند.

در مرکز راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای دختران حرفه های مختلفی مانند خیاطی، گل سازی و آشپزی آموزش داده می شود.

بچه هایی که به دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای می روند، در کارگاه های مختلف می توانند کار مورد علاقه ی خود را یاد بگیرند.

- ۱- دانش آموزان بعد از پایان کلاس پنجم ابتدایی چه کارهایی می توانند انجام دهند؟
- ۲- در دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای به دانش آموزان دختر چه کارهایی یاد می دهند؟
- ۳- در دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای به دانش آموزان پسر چه کارهایی یاد می دهند؟

فکر کنید:

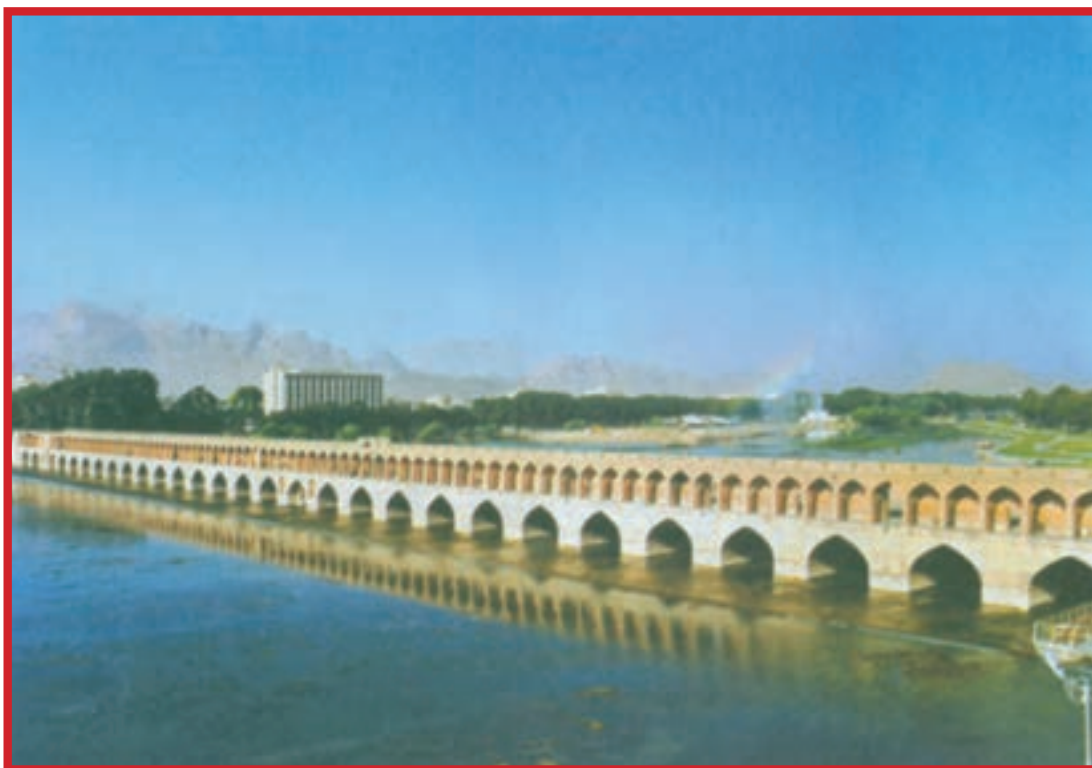
- شما برای آینده ی خود چه تصمیمی گرفته اید؟

با توجه به سؤالات زیر جدول را کامل کن .

۱										
۲										
۳										
۴										
۵										
۶										
۷										
۸										
۹										
۱۰										
۱۱										

- ۱- به سمت راست نقشه چه می گوئیم؟
- ۲- کشور عراق در کدام سمت ایران قرار دارد؟
- ۳- به بلندترین جای کوه چه می گوئیم؟
- ۴- بزرگ ترین رود ایران چه نام دارد؟
- ۵- مرکز کشور ایران چه شهری است؟
- ۶- به تعدادی شهر و روستا که نزدیک هم قرار دارند چه می گوئیم؟
- ۷- جنوب در کجای نقشه قرار دارد؟
- ۸- مرکز استان اصفهان چه شهری است؟
- ۹- جزیره ی قشم در کدام استان ایران قرار دارد؟
- ۱۰- در شمال ایران کدام دریا قرار دارد؟
- ۱۱- نام یکی از سدّهای بزرگ که در نزدیکی تهران است؟

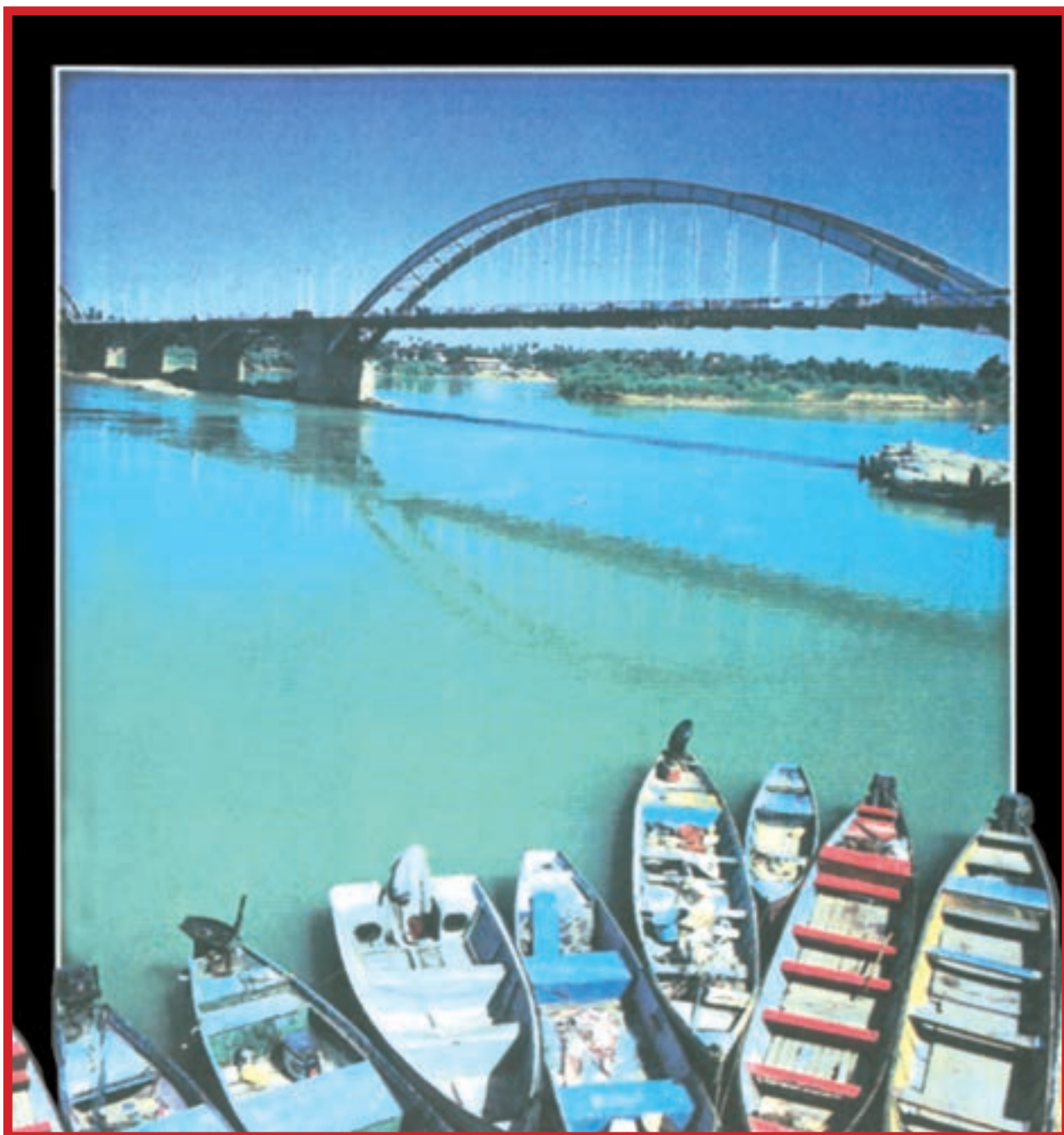
سی و سه پل در اصفهان

میدان امام در اصفهان

این گلدان یکی از کارهای دستی مردم اصفهان است.

پل کارون بر روی رودخانه کارون در اهواز

میدان آزادی در تهران

